

Abschlusskolloquium des Projektes:

„Modellhafte Restaurierung und Schutz von schwer geschädigten Glasmalereien und Ornamentbleiverglasungen an bedeutenden sakralen Bauten in einer vormals durch Umweltschadstoffe hoch belasteten Landschaftsregion Niederschlesiens“

27.08.2014 10:00-16:00 Uhr Kath. Pfarrkirche zu den Schutzengeln, ul. Gabarska 4, Wałbrzych

Moderation Dr. U. Schaaf

10:00-11.15 Uhr

1. Grußworte und Vorstellung der Förderinstitutionen:

Pfarrer Werminski, Kirchengemeinde Waldenburg

Darius Jankowski, Berater des Ministers für Kultur und Nationales Erbe

Dr. P. Schabe, Fördermöglichkeiten der DPS/BKM

Dr. P. Bellendorf, Förderprogramme DBU

Frau Obelinda, Partnerschaftliche Pilotprojekte zur Konservierung von Glasmalereien und Fenstern - ihre Bedeutung für die Entwicklung denkmalpflegerischer Standards und die Haltung/Einstellung der Denkmaleigentümer

Pause: 11:15-11:30 Uhr

11:30 -13:30 Uhr

2. Vorstellung der Objekte

Frau E. Gajewska-Prorok, Glasmalereien in Niederschlesien vom Mittelalter bis ins 20. Jahrhundert

Dr. E. Drachenberg, Erfahrungen bei der Restaurierung von historischen Kirchenfenstern/ Vorstellung der Objekte

Dr. W. Müller, Glasmalerei und Umweltbedingungen – materialspezifisch betrachtet

3. Beispiele aus der praktischen Restaurierung

Herr S. Oleszczuk, Ausbau, Transport, Lagerung von Glasmalereifenstern

Reinigung/Restaurierung (Klebung, Neuverbleiung, Rahmung) der Glasmalereien,

Außenschutzverglasung (Anforderungen, Entwurf, Einbau)

Einbau und Abnahme der Glasmalereien

Pause: 13:30-14:30 Uhr **14:30-16:00 Uhr**

4. Naturwissenschaftliche Untersuchungen

Dr. M. Torge, Klima- und Schadstoffmessungen

Dr. M. Bücker, Holzschutzmittel und ihre Folgen

5. Diskussion und Schlussworte

Dr. P. Schabe, Zusammenfassung und Ausblick

6. Besichtigung der restaurierten Glasmalereien in der katholischen Pfarrkirche zu den Schutzengeln in Waldenburg

Das Projekt wurde durch die Förderung der „Deutsch-Polnischen Stiftung Kulturpflege und Denkmalschutz“ in Görlitz mit Mitteln der „Deutschen Bundesstiftung Umwelt“ in Osnabrück, Erika Simon-Stiftung, Rinteln und des „Beauftragten für Kultur und Medien“ der Bundesrepublik Deutschland ermöglicht.

Końcowe sympozjum projektu:

„Restauracja i ochrona zespołów witrażowych w ważnych budowlach sakralnych znajdujących się na terenie Dolnego Śląska, zagrożonych szkodliwymi wpływami środowiska”

27.08.2014, godz. 10:00-16:00, Wałbrzych, Rzymsko-katolicki kościół parafialny pw. Św. Aniołów Stróżów, ul. Gabarska 4, 53-300 Wałbrzych

Moderator: Dr. Ulrich Schaaf

10 – 11.15

1. Powitanie i przedstawienie instytucji finansujących projekt:

Ksiądz prałat Bogusław Werminski, parafia pw. Św Aniołów Stróżów w Wałbrzychu
Dariusz Jankowski, Radca Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego
Dr. Peter Schabe, Środki finansowe Niemiecko-Polskiej Fundacji Ochrony Zabytków Kultury oraz Pełnomocnika ds Kultury i Mediów Rządu Niemieckiego
Dr. Paul Bellendorf, Programy finansowe Niemieckiej Federalnej Fundacji Ochrony Środowiska
Pani Barbara Nowak-Obelinda, Partnerski projekt pilotażowy dot. konserwacji witraży – jego znaczenie w rozwoju standardów ochrony zabytków, jak i postaw właścicieli obiektów zabytkowych

Przerwa: 11.15 – 11.30

11.30 – 13.30

2. Prezentacja obiektów

Pani Elżbieta Gajewska-Prorok, Witraże na terenie Dolnego Śląska od czasów średniowiecznych do XX w.

Dr. Eberhard Drachenberg, Doświadczenia w obszarze restauracji historycznych okien budowli sakralnych/przedstawienie obiektów

Dr. Wolfgang Müller, Witraże a uwarunkowania atmosferyczne pod względem specyfikacji materiałowej

3. Praktyczne przykłady działań restauracyjnych:

Pan Sławomir Oleszczuk, Demontaż, transport, składowanie okien witrażowych, czyszczenie/restauracja (klejenie, obramowanie) witraży, zewnętrzne oszklenie ochronne (kryteria, koncepcja, montaż) montaż i odbiór witraży

Przerwa: 13.30 – 14.00

14.30 – 16.00

4. Badania przyrodnicze

Dr. Manfred Torge, Pomiary klimatu i szkodliwych substancji

Dr. Michael Bücker, Środki ochronny drewna, skutki ich stosowania

5. Dyskusja oraz zakończenie

Dr. P. Schabe, Podsumowanie, dalsze perspektywy

6. Zwiedzanie odrestaurowanych witraży w kościele pw. Św. Aniołów Stróżów w Wałbrzychu

Projekt został sfinansowany dzięki funduszom „Niemiecko-Polskiej Fundacji Ochrony Zabytków Kultury” w Zgorzelcu ze środków „Niemieckiej Federalnej Fundacji Ochrony Środowiska” w Osnabrück, Fundacji Eriki Simon oraz Pełnomocnika ds. Kultury i Mediów Rządu Niemieckiego.

